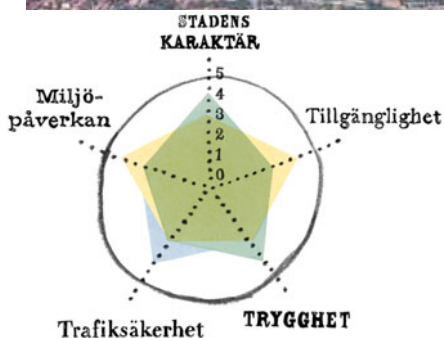

TRAST-REVISION FÖR DJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR SÖDRA CENTRUM I FALUN

2005-08-25

SWECO VBB
Gjörwellsgatan 22
Box 34044, 100 26 Stockholm
Telefon 08-695 60 00
Telefax 08-695 62 10

Förord

Analysen av planarbetet med Södra centrum i Falun är en del i ett pilotprojekt och kommer att ingå i en exempelsamling som ges ut av Sveriges Kommuner och Lansting och Vägverket under hösten 2005. Pilotprojektet är ett praktiskt exempel på hur den nya trafikplaneringshandboken TRAST kan användas vid planarbetet med ett resecentrum i ett centralt beläget område. Metodiken i TRAST uppmuntrar en trafikplanering som tar stor hänsyn till helhetsperspektivet och söker balanserade lösningar mellan olika intressen i syfte att skapa den attraktiva och hållbara staden. TRAST är med andra ord ett instrument för att förbättra samspelet mellan bebyggelse- och trafikplanering.

TRAST-revisionen är en oberoende granskning av metodiken och de framtagna underlagen som Falu Kommun har framtagit i samband med den fördjupade översiktsplanen. Trafik för en attraktiv stad (TRAST) har fungerat som en ledstjärna vid granskningen.

Till revisionen bifogas en trafikanalys som ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen. Detta dokument ska ses som ett försök att anpassa underlagsmaterialet i planen och ta fram ett dokument med TRAST-struktur.

Medverkande:

Mathias Wärnhjelm
Anna Söderhäll

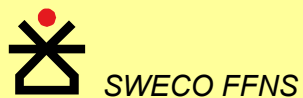
Sari Wallberg

Anders Liljekvist
Mathias Westin
Beate Löfvenberg
Tony Svensson

Claes Johansson
Morteza Ghoreishi
Patrik Wirsenius

Yvonne Seger

Innehåll

1	INLEDNING	4
2	DEN UTSTÄLLDA PLANENS STRUKTUR.....	5
3	LÄSANVISNING.....	7
4	BAKGRUND OM SÖDRA CENTRUM.....	7
5	VISION OCH MÅL.....	8
5.1	NATIONELLA MÅL	8
5.2	KOMMUNENS VISION OCH MÅL	9
5.3	KOMMUNENS DELMÅL	9
6	NULÄGESBESKRIVNING.....	11
6.1	SÖDRA CENTRUMS NULÄGESBESKRIVNING (ALLMÄNT).....	11
6.2	KARAKTÄR.....	12
6.3	TILLGÄNGLIGHET	13
6.4	TRYGGHET	14
6.5	TRAFIKSÄKERHET.....	14
6.6	MILJÖ	15
7	ALTERNATIVA INRIKTNINGAR - SCENARIER	16
7.1	GRANSKNING AV ANDRA ALTERNATIV UR TRAST-SYNPUNKT	17
7.2	SCENARIO 1 – UTSTÄLLNINGSFÖRSLAGET (FRAMTIDSBILD B2)	17
7.3	GRANSKNING AV UTSTÄLLNINGSFÖRSLAGET UR TRAST-SYNPUNKT:.....	18
7.4	ANDRA SCENARIER	20
8	FORTSATT INRIKTNING – VAL AV ALTERNATIV	21
8.1	GRANSKNING AV ARBETET MED VALET AV ALTERNATIV UR TRAST PERSPEKTIV: ..22	
9	ÅTGÄRDSPLANERING	23
9.1	GRANSKNING AV ARBETET MED ÅTGÄRDSPLANERINGEN UR TRAST-SYNPUNKT: ...23	
10	FÖRANKRINGSPROCESS	24
10.1	GRANSKNING AV FÖRANKRINGSPROCESSEN UR TRAST-SYNPUNKT:	24
11	SLUTSATSER AV TRAST-REVISIONEN.....	24
12	GENERELLA SLUTSATSER	25
13	LITTERATURFÖRTECKNING.....	27

1 Inledning

Denna analys kan ses som en "TRAST-revision" av arbetet hittills med Södra centrum. Analysen ska granska i vilka avseende som kommunen följt metodiken i den nya trafikplaneringshandboken TRAST – Trafik för en attraktiv stad. Granskningen utförs av konsulten SWECO och innehåller en sammanfattning av kommunens arbete och avvikelser utifrån metodiken enligt TRAST. Konsulten ska också ge förslag på kompletteringar och på hur Södra centrum kan utvecklas för att stödja kommunens uppsatta mål för Södra centrum och staden som helhet. Förslagen redovisas inte i denna rapport utan i en särskild trafikanalys.

Arbetsprocessen enligt TRAST inleds med att formulera vision och mål för hur planområdet bör utvecklas. De kommunala målen är styrande för inriktningen på planområdets utveckling. När det finns förslag till mål görs en nulägesbeskrivning. Den ska enligt TRAST beskriva områdets karaktär, resbehov, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet och miljö. Nulägesbeskrivningen kommer att visa på både styrkor och svagheter. Utifrån de mål som tagits fram kan därefter olika alternativa utvecklingar av Södra centrum analyseras. Konsekvenserna av olika inriktningar beskrivs och det alternativ som ger bäst måloppfyllelse väljs. Slutligen föreslås strategiska åtgärder som gör att trafiksystemet och området utvecklas i den önskvärda riktningen. Under hela processen är förankring en mycket viktig del, både inom kommunen och mot allmänheten samt andra aktörer.

Bild1. Processchema för arbete med TRAST

De dokument som varit underlag för TRAST-revisionen framgår av litteraturförteckningen.

Bild 2. Ett antal dokument ligger som underlag för den fördjupade översiktsplanen

2 Den utställda planens struktur

Den fördjupade översiktsplanen för Södra centrum följer den traditionella kommunala planstrukturen och uppfyller de ställda kraven. Det skall nämnas att utställningsvisionen fick en bättre struktur än samrådsversionen.

Nuläget beskrivs under rubriken ”Förutsättningar” i de olika kapitlen. Även åtgärderna finns i underrubriker till varje kapitel.

Här nedan följer planens struktur och rubriksättning:

1. Utgångspunkter

- 1.1 Södra centrumets betydelse för Falun
- 1.2 Utbyggnad järnväg Falun-Borlänge
- 1.3 Projekt Resecentrum Falun
- 1.4 Tiskenprojektet
- 1.5 Riktlinjer i centrumplanen

2. Mål

- 2.1 Mål i andra planer
- 2.2 Långsiktigt hållbar stadsutveckling
- 2.3 Mål för Södra centrumets utformning

3. Markanvändning

- 3.1 Förutsättningar
- 3.2 Förändringsbehov
- 3.3 Förhållningssätt och strategi
- 3.4 Förslag

4. Trafikstruktur

- 4.1 Förutsättningar
- 4.2 Förändringsbehov
- 4.3 Förhållningssätt och strategi
- 4.4 Förslag

5. Bebyggelsestruktur och karaktär

- 5.1 Förutsättningar
- 5.2 Förändringsbehov
- 5.3 Förhållningssätt och strategi
- 5.4 Förslag

6. Grönstruktur och rekreation

- 6.1 Förutsättningar
- 6.2 Förändringsbehov
- 6.3 Förhållningssätt och strategi
- 6.4 Förslag

7. Tekniska strukturer

- 7.1 Vatten, avlopp och dagvatten
- 7.2 Fjärrvärme
- 7.3 Avfall
- 7.4 Elledningar och transformatorstationer

8. Miljö-, Hälso- och riskfaktorer

- 8.1 Markförhållanden
- 8.2 Översvämningar
- 8.3 Riskkällor och skyddsobjekt
- 8.4 Luftföroreningar
- 8.5 Buller
- 8.6 Vibrationer

9. Planprocess

- 9.1 Planprocessen
- 9.2 Detaljplaner

3 Läsanvisning

Rapporten är en revision av själva metodiken och arbetsprocessen ur ett TRAST-perspektiv för den fördjupade översiktsplanen för Södra centrum. De delar som revideras i arbetsprocessen är mål, nuläge, alternativ, val av alternativ, åtgärdsplanering och förankringsprocess.

Upplägget för rapporten är enligt följande:

- Allmän beskrivning av rubricerad del i arbetsprocessen
- Kort beskrivning av aktuell del i den fördjupade översiktsplanen
- Granskning av processdelen ur TRAST-perspektiv

Om underlagen inte är tillgängliga ska revisionen ändå ge en överskådlig bild av målen, nuläget och de föreslagna alternativen.

4 Bakgrund om Södra centrum

Södra centrum är området mellan Tisken, centrum och Dalaregementet i Falun, och omfattar bl a stationsområdet och Tiskens norra strand. Området är strategiskt viktigt för Falun, inte minst ur kommunikationssynpunkt.

Sedan år 2000 bedriver Falu Kommun ett planeringsarbete som syftar till att göra Södra centrum mer attraktivt genom bl a bättre resandemöjligheter, bättre samband mellan olika stadsdelar, mindre barriärer i området och en trevligare stadsmiljö. Arbetet sker genom upprättande av en fördjupad översiktsplan, som är ett vägledande strategiskt dokument för den fysiska utformningen och användningen av området.

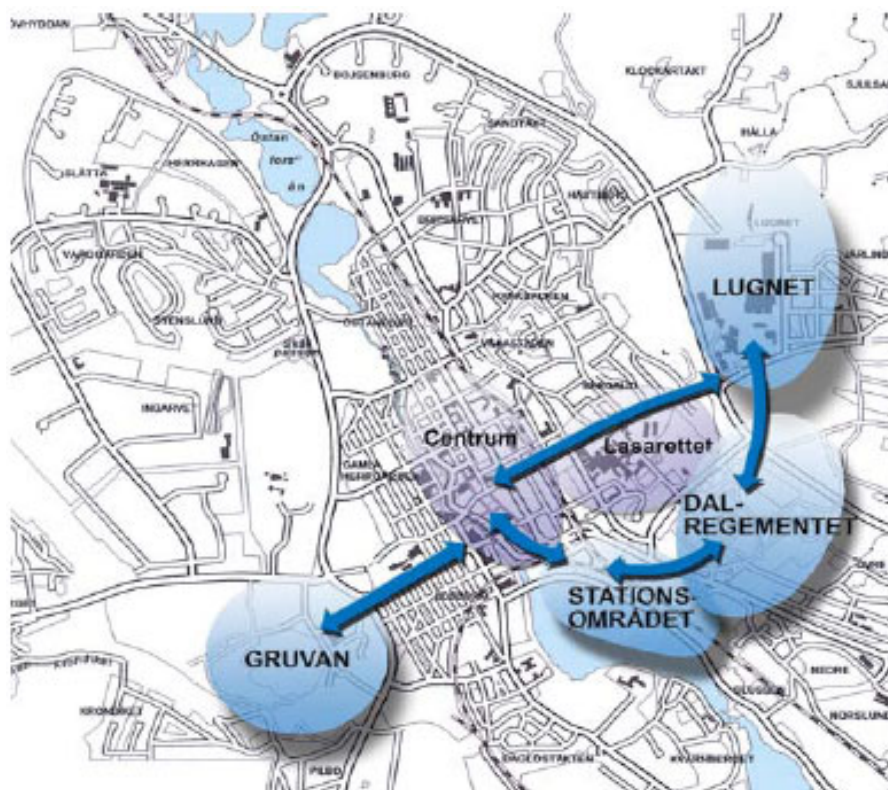

Bild 3. Utvecklingsområde i Falu innerstad

5 Vision och mål

I TRAST-arbetet är det viktigt att formuleringen av kommunala mål får en stark koppling till de nationella målen.

5.1 Nationella mål

I TRAST utgör de nationella målen grunden i arbetet. Tre målområden är särskilt aktuella:

- Arkitekturpolitiska mål
- Transportpolitiska mål, vilket uppdelas till :
 - Tillgänglighet
 - Transportkvalitet
 - Trafiksäkerhet

- Miljö
- Positiv regional utveckling
- Jämställt transportsystem
- Miljökvalitetsmålen

5.2 Kommunens vision och mål

Den av Kommunfullmäktige antagna Hållbarhetsplanen är ett samlingsnamn för framtagande av en ny översiktsplan samt miljöprogram för Falu Kommun. En viktig utgångspunkt för den s k Hållbarhetsplanen är de nationella miljökvalitetsmålen, som omarbetats till lokala miljömål.

5.2.1 Granskning av kommunens vision och övergripande mål:

Genomgång visar att Falun har antagna mål formulerade inom samtliga tre hållbarhetsdimensioner, ekologisk, ekonomisk och social/kulturell hållbarhet. Målen har hämtats från en rad planer och program som fullmäktige fattat beslut om under den senaste 10-årsperioden.

De lokala målen i kommunen överensstämmer i stora drag med de nationella målen i TRAST. Den fördjupade översiktsplanen för Södra centrum syftar till att få en helhetssyn när gäller planeringen av det aktuella området och de framtagna målen utpräglar denna syn.

5.3 Kommunens delmål

I den fördjupade översiktsplan för Falu centrum finns ett antal riktlinjer om karaktär, miljö, tillgänglighet som har utgjort en viktig utgångspunkt för målformuleringar och hela arbetet med Södra centrum.

Här nedan är en sammanställning av de kommunala målen och inriktningar som är hämtade från fördjupad översiktsplan för Södra centrum. Målformuleringarna i planen är uppdelad enligt följande rubricering:

- Långsiktigt hållbar stadsutveckling
 - Den tillgängliga staden

- Den livfulla staden
- Den trygga och jämlika staden
- Den upplevelserika och karaktärsfulla staden
- Mål för Södra centrum utformning
 - Centrum ska möta vattnet utan hinder av barriärer
 - Södra centrum ska bli ett nav för resande och möten mellan människor
 - I Södra centrum ska stadsdelarna mötas i en ny kvarterstad med gator, byggnader och parker
 - Historien och framtiden ska mötas i en ny stadskaraktär

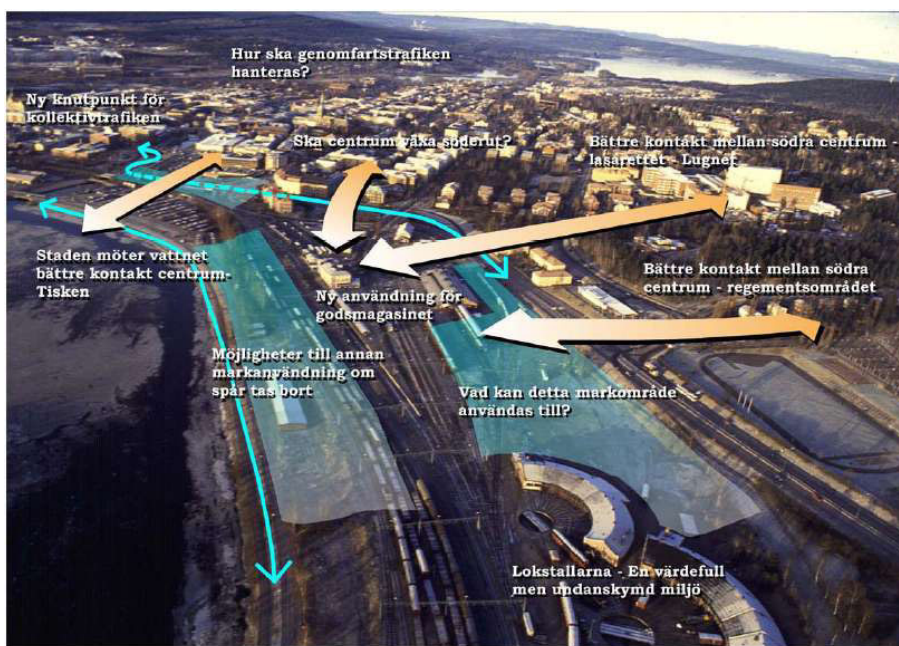

Bild 4. Aktuella frågeställningar för Södra centrum

5.3.1 Granskning av kommunens delmål ur TRAST-synpunkt:

Målen är väl beskrivna i den fördjupade översiktsplanen, särskilt de övergripande målen och målen för stadsdelens karaktär. En koppling till nationella mål saknas. Särskilt när det gäller de transportpolitiska målen.

Målen i centrumplanen och Hållbarhetsplanen har stark koppling till de nationella miljökvalitetsmålen.

I TRAST grupperas de kommunala målen under stadens karaktär, resbehov, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet och miljöpåverkan. Exempel på hur uppdelning av målen enligt TRAST finns redovisad i rapporten "En trafikanalys, exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

6 Nulägesbeskrivning

Nulägesbeskrivning enligt TRAST beskrivs med avseende på; stadens karaktär, resbehov, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet och miljöpåverkan. Den ger en sammanhållen bild av trafiksystemets förutsättningar och funktion. Den ger också underlag för att precisera vad man vill förändra och jämförs med de mål som ställts upp och utgör grund för analyserna av alternativa trafiklösningar. Nulägesbeskrivningen kan även användas som stöd för en diskussion om systemets styrka, svagheter, möjligheter och hot.

6.1 Södra centrums nulägesbeskrivning (allmänt)

Under markanvändning, trafikstrukturer, bebyggelsestruktur och karaktär, gröstruktur och rekreation, tekniska struktur samt miljö i den fördjupade översiktsplanen behandlas nuläget.

I TRAST är nulägesbeskrivningen en tydlig länk mellan de uppsatta målen och de tänkbara åtgärderna. Dessutom är det lättare att plocka fram nyckeltal/indikatorer när det finns en detaljerad och samlad nulägesbeskrivning.

Exempel på en nulägesbeskrivning enligt TRAST finns redovisad i rapporten "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

6.1.1 Granskning av nuläget (allmänt)

En samlad nulägesbeskrivning enligt strukturen i TRAST saknas i plandokumentet, utan den finns under rubrikerna "Utgångspunkter" och "Förutsättningar". Under rubriken "Förutsättningar" i markanvändningen, trafikstrukturer, karaktär, tekniska strukturer, gröstruktur och miljö beskrivs nuläget för dessa aspekter. Den uppdelningen gör att betraktaren inte får ett samlat grepp om nuläget.

Det saknas även vissa aspekter i trafikstrukturen t.ex. det nuvarande nätets funktion och kvalitet, trafiksäkerhet och tillgängligheten för samtliga trafikantkategorier. En samlad bild över trafiksituationen enligt TRAST-strukturen hade underlättat att dels överblicka problembilden idag dels att det fortsatta arbetet med jämförelsen mellan nuläget och alternativa förslag.

6.2 Karaktär

Byggnader, grönområde, vatten, gator och övrig infrastruktur bidrar till stadens karaktär. För en god livsmiljö är just identiteten och karaktären viktiga delar en ort. Detta ger boende och näringsidkare i staden stimulans och bidrar till en hållbar utveckling.

Den fördjupade översiktsplanen beskriver väl Södra centrum's stadskaraktär före ombyggnaden. Enligt planen:

- Saknar området tät bebyggelsestruktur
- Området präglas av stora byggnadskomplex (magasinsområdets byggnader för järnvägsändamål).
- Korsnäsvägen och järnvägen är barriärer
- Tiskens norra strand saknar helt bebyggelse
- Som helhet ger området ett splittrat, glest och öde intryck.

6.2.1 Granskning av Karaktär ur TRAST-synpunkt:

Den fördjupade översiktsplanen beskriver den nya stadsdelens karaktär med återkommande koppling till de uppsatta målen/visionen på ett bra sätt.

Avsnittet kan utvecklas med områdets historia. I TRAST rekommenderas även identifiering av gaturummets karaktär och innehåll samt kartläggning av trafikens rum med avseende på gator, torg, trafikplatser och gångstråk. Exempel på hur en sådan kartläggning kan gå till finns redovisad i rapporten "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen"

6.3 Tillgänglighet

Ett tillgängligt transportsystem avser att systemet ska utformas så att medborgarnas och näringslivets grundläggande transportbehov kan tillgodoses. Tillgänglighet kan definieras som den lätthet med vilken medborgare, näringsliv och offentliga organisationer kan nå det utbud och de aktiviteter som de har behov av i samhället. Lättheten beror på hur stor uppoffringen är i restid, kostnader, hinder, otrygghet, tillgång till färdmedel o s v för att nå önskad destination. Lättheten är också olika för olika användare av transportsystemet.

Användargrupper som barn, äldre och funktionshindrade ställer särskilda krav för att uppnå god tillgänglighet och är därför i många sammanhang dimensionerande i planeringen.

I planen framgår att bilarnas framkomlighet i den befintliga trafikstrukturen är god. Cykeltrafiken är separerad från biltrafiken vilket, ger god trafiksäkerhet och framkomlighet men dålig överblickbarhet, genhet och upplevd trygghet. Området är allmänt svåröverskådligt vilket innebär att tillgängligheten kan klassas som otillfredsställande.

Bild 5. Området är svåröverskådligt

6.3.1 Granskning av Tillgänglighet ur TRAST-synpunkt:

Tillgängligheten för de olika trafikslagens är inte redovisade. Varje trafikslag bör få en underrubrik. Målpunkter, andel genomfartstrafik, tillgängligheten till Resecentrum med t ex upptagningsområde restid m m för varje trafikslag bör tas fram och redovisas på kartor. Exempel

på hur en sådan kartläggning kan gå till finns redovisad i rapporten "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

6.4 Trygghet

En stadsdel där människor både bor och arbetar och där det är folk på gatorna stora delar av dygnet ger trygghet. Trygghet är en viktig samhällsfråga. Oro för att drabbas av brott eller olyckor kan påverka människors vanor, göra att de håller sig borta från offentliga platser som gator, torg parker och allmänna kommunikationsmedel samt minska deras rörelsefrihet och aktivitet.

Den nuvarande trygghetsaspekten berörs dels i "Trafikstrukturer" dels i "Bebyggelse strukturer och karaktär". På grund av den dåliga överblickbarhet och de barriärer som trafikstrukturen har skapat finns ett antal ställen i stadsdelen som anses vara otrygg.

I prioriteringar av kvaliteter i trafiknäten samt i avsnittet "Bebyggelsestruktur och karaktär" påpekas vikten av trygga, säkra, trivsamma och vackra stråk.

Genom den barriäreffekt som både järnvägen och Korsnäsavägen idag ger upplevs förmodligen Södra centrum som otillgängligt och därmed också otryggt. Tiskenparkeringen, stationsområdet inkl. taxihållplatsen och regionbusshållplatserna kan vid vissa tidpunkter på dygnet upplevas som otrygga miljöer.

6.4.1 Granskning av Trygghet ur TRAST-synpunkt:

Det är bra att tryggheten nämns i olika sammanhang i planen. Men tyvärr behandlas inte tryggheten som en egen aspekt och någon ordentlig kartläggning av nuläget är inte redovisad. Tryggheten bör ha en egen rubrik förslagsvis med en karta som belyser de otrygga platserna för området. Exempel på hur en sådan kartläggning kan gå till finns redovisad i rapporten "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

6.5 Trafiksäkerhet

Nollvisionen är grunden för trafiksäkerhetsarbetet i Sverige. Den är bilden av en önskad framtid där ingen dödas eller skadas svårt i vägtrafiken. Vi kan inte längre acceptera att människor drabbas av döden eller livslångt lidande för att vi gör ett misstag i trafiken.

Eftersom människor ibland gör misstag, går det inte att helt förhindra trafikolyckor. Däremot kan följderna av olyckor mildras genom att vägar och fordon blir säkrare. Risken för att olyckor ska inträffa minskar dessutom om alla trafikanter får ökad insikt om hur viktigt det är med ett säkert beteende i trafiken. Trafiksäkerheten i en tätort kan förbättras genom ett systematiskt målinriktat arbete där flera olika åtgärder sätts in.

Det konstateras att trafiksäkerheten för de oskyddade trafikanterna är god. I övrigt är inte motorfordonens trafiksäkerhet redovisade i planen.

6.5.1 Granskning av Trafiksäkerhet ur TRAST-synpunkt:

Det nuvarande trafiksäkerhetsläget beskrivs inte särskilt tydligt i den fördjupade översiktsplanen eller i kompletterande dokument. Trafiksäkerheten behandlas inte som en egen aspekt och någon kartläggning av nuläget är inte redovisad. Trafiksäkerheten bör även ha en egen rubrik. Framtagande av statistik om polisrapporterade olyckor, hastigheter, trafikflöden skulle ge en bättre bild av problemet och behovet av förändringar blir tydligare. Säkerligen är kommunens kunskap om trafiksäkerhetsläget god och redovisade i andra sammanhang. Exempel på hur trafiksäkerhet kan kartläggas finns redovisad i rapporten "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

6.6 Miljö

Transportsystemet ska anpassas till en god och hälsosam livsmiljö för alla, där natur- och kulturmiljö skyddas mot skador. Även om stora delar av de offentliga rummen fylls av liv och rörelse, är det viktigt att buller och luftföroreningar begränsas längs gator och gångstråk och att det finns lugna platser för möten och rekreation. Miljöfaktorer, såväl ekologiska som kulturella, är fundamenten i en hållbar samhällsutveckling. Hushållning med mark, vatten, energi och andra naturresurser ska främjas. Nulägesbeskrivningen omfattar hälsofrågor, buller, luft, förorenad mark och vatten, dagvatten, magnetiska fält och vibrationer samt även trafik- och parkeringsanläggningars ytkonsumtion.

Under kapitel 8 Miljö-, hälso- och riskfaktorer i den fördjupade översiktsplanen är nuvarande förhållande avseende luftföroreningar, buller och vibrationer väl beskrivna.

6.6.1 Granskning av Miljö ur TRAST-synpunkt:

För att förtydliga miljöläget kan kapitlet kompletteras med eventuella buller kartor eller andra grafiska bilder. Exempel på hur en sådan kartläggning kan gå till finns redovisad i "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

7 Alternativa inriktningar - scenarier

I samband med planarbetet har Falu Kommun arbetat med alternativa inriktningar där utställningsförslaget är resultatet av utvärderingen av dessa olika inriktningar. Utvärderingen är redovisade i två kompletterande handlingar till den fördjupade översiktsplanen för Södra centrum.

I "Redogörelse för planprocessen och återstående alternativ" beskrivs väl, processen, de erforderliga besluten och de dokument som har fungerat som underlag och komplement till planen.

1. Översikt över process, beslut och dokument

Planprocess	2000	2001	2002	2003	2004
	VISION OCH MÅL	PROGRAMSKEDE	PROGRAMSKEDE	PROGRAMSKEDE	SAMRÄDSSKEDE
Planarbete	<ul style="list-style-type: none"> • Utredningsprogram (Godkänt i KS 2000-03-07) • Vision 2025 (Beslut om godkännande i KSSU 2001-01-16) 	Program Södra centrum Program Godsmagasinet Program Knutpunkten Genomförandestrategi Konsekvensbeskrivning Parallella framtidsbilder (Beslut om samråd i KSSU 2001-05-29.) Programsamråd juli 2001 – oktober 2001. Samrådsredogörelse för Godsmagasinet (godkänd i KSSU 2001-11-21)	Samrådsredogörelser från programsamråd (Godkända i KS 2002-06-04) Reviderat program (utkast till samrådsförslag) (Godkänt som inriktning av KS 2002-06-04)	Detaljplan för Godsmagasinet (godkänd för samråd i BN 2003-10-09) Detaljplanprogram för Tisken, (godkänt för samråd i KSU 2003-09-09)	Samrådsförslag till fördjupad översiktsplan Underlagsrapport Konsekvensbeskrivning (Beslut om samråd i KS 2004-01-27) Samråd januari – april 2004. Samrådsredogörelse (Godkänd av KSU 2004-12-07)
Utredningar			Studier och utredningar: <ul style="list-style-type: none"> • Knutpunkten • Korsnäsvägens kapacitet • Trafiksimuleringar • Planskildhet med Grycksbobanan • Kv Gamla Bergsskolan • Parkeringsfrågor • Kostnader för genomförande • Geoteknisk undersökning för Tiskenparkeringen 	<ul style="list-style-type: none"> • Studier av Korsnäs v. Ansl till stationsområdet • Utredningar inom projektet Resecentrum 	<ul style="list-style-type: none"> • Studie av tunnel • Studie av alternativ anslutning av Trotzgatan • Studie av bibehållande av planskildhet med samrådsförslagets trafikstruktur
Projektet Resecentrum Falun			Samarbetsavtal och projektutdrag, resecentrum (KS 2002-09-24)	Program för parallella uppdrag, Resecentrum	Parallella uppdrag Slutrapport (godkänd av KSU 2004-11-18)

Bild 6. Utdrag ur "Redogörelse för planprocess och återstående alternativ", översikt över process, beslut och dokument

I planen redovisas bara utställningsförslaget. De övriga alternativen finns i separata dokument endast som informationsmaterial.

7.1 Granskning av andra alternativ ur TRAST-synpunkt

Det är bra att kommunen har arbetat med olika alternativ/scenarier. I ett dokument som följer TRAST-strukturen redovisas samtliga alternativen.

7.2 Scenario 1 – utställningsförslaget (Framtidsbild B2)

Utställningsförslaget innebär ett förtydligande och en konkretisering av visionen och det tidigare programsamrådet. I likhet med centrumplanen fokuserar detta förslag för Södra centrum på den övergripande markanvändningen i området samt utveckling av:

- Bebyggelsestruktur och karaktär (ett vackrare centrum)
- Grönstruktur (ett grönare centrum)
- Trafikstrukturer (ett miljövänligare och trafiksäkrare transportsystem)

Huvuddragen i de förslag som lämnas är:

- Att utveckla området till ”den täta staden” med kvartersstadens mönster som utgångspunkt.
- Att förbättra de kollektiva kommunikationerna genom ett resecentrum och en knutpunkt.
- Att minska barriärerna genom att dämpa Korsnäsvägens dominans i området och genom att öppna järnvägsbanken mellan centrum och Tisken.
- Att samla de splittrade ytorna så att marken i området kan bli lättare att använda för att skapa en bättre stadsmiljö och en tilltalande entré till centrum.
- Att utveckla sambanden mellan stadsdelarna bl a genom bättre gång- och cykelvägar.
- Att utveckla grönstråken och parkerna så att de binder ihop olika stadsdelar och skapar en god närmiljö i området.
- Att utveckla stadens möte med Tisken genom bebyggelse och attraktiva stråk längs sjön.

Bild 7. Utställningsförslaget

7.3 Granskning av utställningsförslaget ur TRAST-synpunkt:

Efter genomgång av utställningsförslaget kan följande allmänna synpunkter framföras

- Förslaget följer ej TRAST-strukturen (nulägesbeskrivning, karaktär, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet och miljö)
- Alla alternativ är inte samlade i ett och samma dokument
- Det är bra att kommunen har arbetat med flera alternativ
- Konsekvensbeskrivningen väl genomförd

Karaktär

Karaktären och bebyggelsestrukturen behandlas under ett eget kapitel och är väl hanterade.

Under fjärde kapitlet i koncept till konsekvensbeskrivningen har förslagets inverkan på olika aspekter beskrivits. Om man följer TRAST-strukturen bör vissa av dessa konsekvenser flyttas till andra aspekter t ex under trygghet, tillgänglighet och trafiksäkerhet.

Tillgänglighet

Tillgängligheten behandlas inte enskilt i utställningsförslaget. En del av tillgänglighetsfrågorna behandlas mycket väl under fjärde kapitlet "Trafikstrukturer" medan konsekvenser för tillgänglighet finns under kapitlet "Bebyggelsestruktur och karaktär".

För att kunna göra jämförelse rekommenderas att presentationen av förslaget följer samma struktur som nulägesbeskrivningen. T.ex. att tillgänglighetsfrågorna för de olika trafikslagen inkl kartor behandlas under egen rubrik.

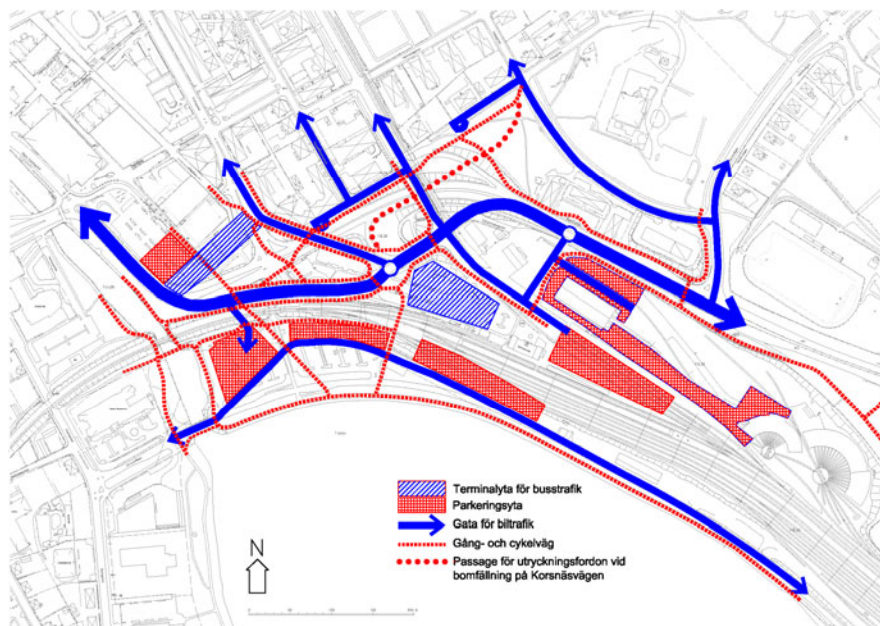

Bild 8. utställningsförslagets trafikstruktur för Södra centrum

Trygghet

Tryggheten behandlas överskådlig i utställningsförslaget. Utbyggnaden av Resecentrum innebär att staden och stationsområdet knyts samman. Vid Resecentrum samlas all järnvägs- och busstrafik och viktiga servicefunktioner vilket bör öka tryggheten vid byte m m. Nya och tydliga gång- och cykelstråk skapas vilket gör att de oskyddade trafikanterna kan nå vattnet och de funktionella verksamheterna på ett tryggt sätt.

Tryggheten bör behandlas under egen kapitel. Som en jämförelse med nulägesbeskrivningen kan en karta tas fram där de platser tryggheten förbättras och de platser även i fortsättningen kan kännas otryggt redovisas.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerheten behandlas överskådlig i utställningsförslaget. I övrigt innebär förslaget att flera passager för oskyddade trafikanter i plan

jämfört med idag. Det kommer att ställas krav på omsorgsfullt utformade trafiksäkerhetsåtgärder framförallt vid gångpassagerna.

En karta bör upprättas som illustrerar de planerade passagerna för oskyddade trafikanterna och de planerade hastighetsgränserna.

Miljö

Miljöpåverkan behandlas väl i planen och kopplingen till de lokala och nationella målen verifieras.

Tillgängliga bullermätningar och kartläggning av luftföroreningar som finns i dokumentet konsekvensbeskrivningen kan komplettera kapitlet.

7.4 Andra Scenarier

Under rubriken "Kvarterstaden" (framtidbild A) och "Stadslandskapet" (framtidbild C) har Falu Kommun tagit fram andra förslag än utställningsförslaget. Troligen finns mycket mer underlagsmaterial än den utvärdering som är redovisade i dokumentet "Redogörelse för planprocessen och återstående alternativ" och sammanställningsbladet. Ur det materialet är det svårt att göra en bedömning av de två övriga alternativ i likhet med utställningsalternativet.

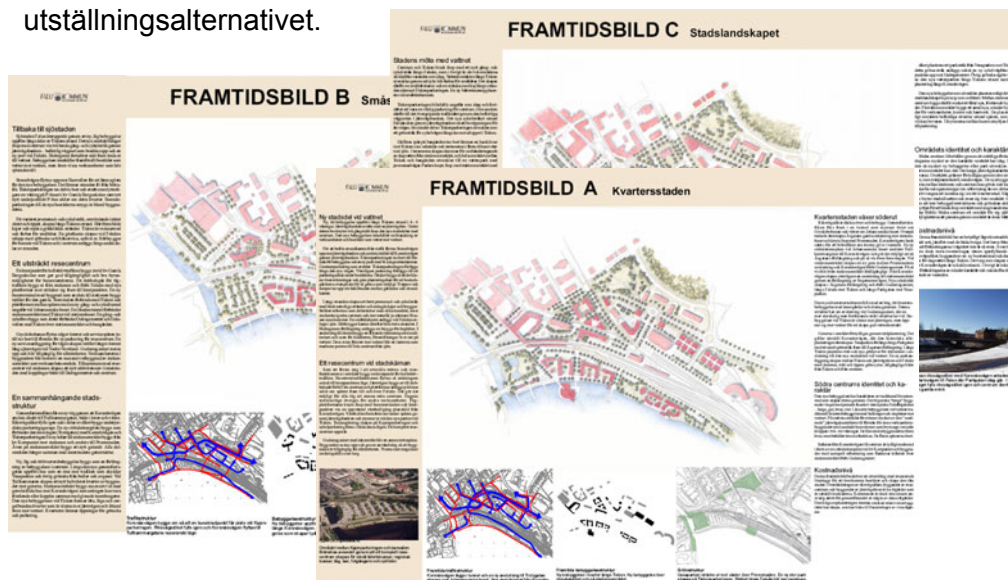

Bild 9. Flera framtidbilder är framtagna

7.4.1 Granskning av beskrivningen av övriga alternativ ur TRAST-synpunkt:

Planarbetet för Södra centrum har i ett tidigt skede arbetade med tre tänkbara framtidsbilder. Detta är helt i linje med metodiken i TRAST. Det finns också en konsekvensbeskrivning genomförd för alla framtidsbilder men i enlighet med den kommunala planprocessen har enbart ett förslag tagits med i utställningen.

Ur TRAST-synpunkt rekommenderas att redovisning av dessa scenarier följer samma struktur som ovan redovisade utställningsförslag. Detta är viktigt för utvärdering av de olika förslagen och upprättande av värderos.

8 Fortsatt inriktning – val av alternativ

I den fördjupade översiktsplanen för Södra centrum följs den kommunala planprocessen. På uppdrag från kommunledningen har ett program med vision och mål varit på brett samråd med allmänhet, olika intresseorganisationer och myndigheter. Inkomna synpunkter har därefter sammanställts i en samrådsredogörelse som även redovisar vad som har inarbetats i planförslaget.

I samband med programmet har flera scenarier tagits fram och övervägts. Även utbyggnad av Resecentrum var med som ett parallelluppdrag i processen.

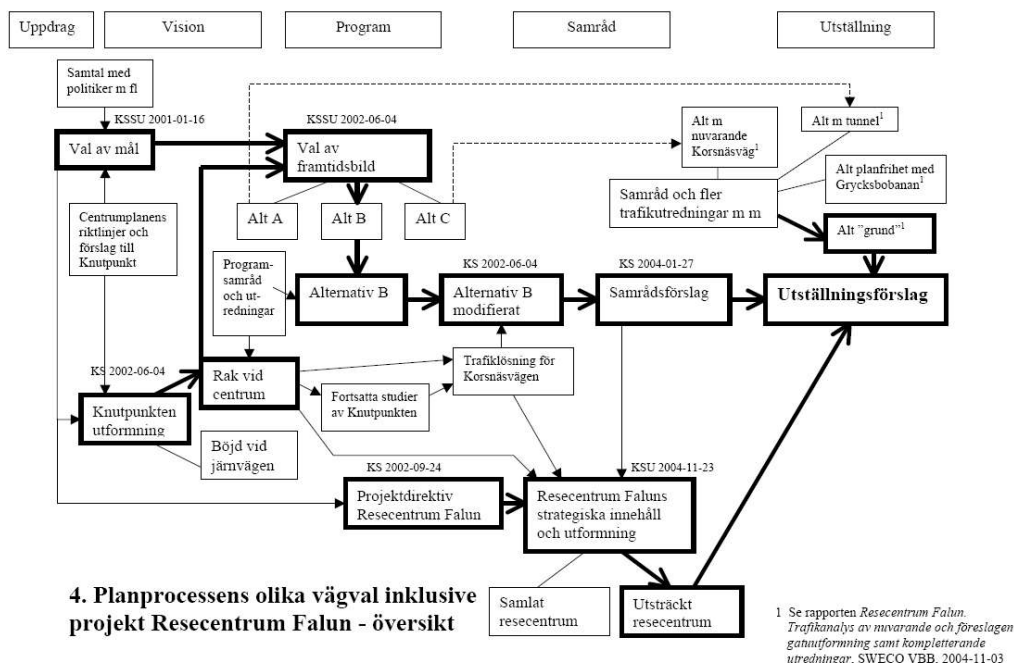

Bild 10. Utdrag ur "Redogörelse för planprocess och återstående alternativ", planprocessens olika vägval

Vid valet av alternativ har Falu Kommun beskrivit för- och nackdelar i dokumentet "Redogörelse för planprocessen och återstående alternativ". Där finns även sammanställning med beräknad måluppfyllelse för de olika alternativen.

Med befintligt underlagsmaterial går det att ta fram värderingar även för de två övriga alternativen. Exempel på hur en sådan utvärdering kan gå till finns redovisad i "En trafikanalys, ett exempel på bilaga till den fördjupade översiktsplanen".

8.1 Granskning av arbetet med valet av alternativ ur TRAST perspektiv:

I dokumentet "Redogörelse för planprocessen och återstående alternativ" är processen väl beskriven. Det är också positivt att det finns en redogörelse för förväntad måluppfyllelse. Om målen ur vision 2025 eller andra uppsatta mål från den fördjupade planen hade tydligare formuleringar för trafiksäkerhet, trygghet och tillgänglighet skulle framtagande av värderingar vara mer lätthanterlig.

6. Utvärdering av framtidsbilderna från programsamrådet, samrådsförslaget samt nollalternativ

Målformuleringar, ur vision 2025	Viktning	Framtidsbild A	Framtidsbild B1	Framtidsbild B2 (samrådsförslag)	Framtidsbild C	Nollalternativ (Nuläge + resecentrum)
Centrum ska möta vattnet	2	X	X	X		
Falun ska åter bli en sjöstad	2	X	X	X		
Barriärerna centrum – Tisken ska övervinnas	2	X	X	X		
Båtlivet och vattennära bebyggelse ska utvecklas	2	X	X	X		
Parker och promenadstråk ska knyta ihop centrum och Tisken	1	X	X	X	(X)	(X)
Södra centrum ska bli ett nav för resandet	1	X	X	X	(X)	(X)
Området ska bli en mötesplats	1	X	X	X	(X)	(X)
Området ska bli en port till stads kärnan	1	X	(X)	(X)		
Området ska inrymma centralkompl. Funktioner	3	X	X	X	(X)	(X)
En resecentrum utvecklas	1	(X)	(X)	X	(X)	(X)
Stadsdelarna möts i ny kvartersstruktur	2	X	X	X		
Riksvägsdikt försvinner	2	X	X	(X)	X	
Gatorna ges en mer stadsmässig karaktär	2	X	X	X		
Bebyggelse, parker och planteringar ersätter ödsliga asfaltsytor	2	X	X	X	(X)	
Delar av bangården får lämna plats för bebyggelse, planteringar och parkering	2	X	X	X	(X)	(X)
Historien och framtiden möts i ny stadskaraktär	3	(X)	X	X	(X)	
Egen identitet	3	X	X	X	(X)	
Historisk blicksyn	1	(X)	(X)	X	(X)	(X)
Åtgatans historiska sträckning återupprättas	2	X	X	X		
God trafikfunktion för biltrafiken	2	(X)	(X)	(X)	(X)	X
Tillgänglighet till centrum och viktiga funktioner	2	(X)	X	X	(X)	(X)
Framkomlighet för icke centrumorienterad trafik	3	X	(X)	(X)	X	X
Trafiksäkerhet	2	(X)	(X)	(X)	X	X
Utvecklade samband för gång- och cykeltrafiken	1	X	X	X	(X)	(X)
Tillgänglighet till viktiga funktioner och angränsande stadsdelar	1	X	X	X	(X)	(X)
Framkomlighet vid nivåskillnader och vid övriga hinder	1	(X)	(X)	(X)	X	X
Trafiksäkerhet och trygghet på sträckor och i korsningar	1	X	(X)	(X)	(X)	(X)
Hög kvalitet i trafiknätet för kollektivtrafiken	1	X	X	X	(X)	(X)
Tillgänglighet - tydlighet och handlingsfärdighet	1	X	X	X	(X)	(X)
Framkomlighet för busstrafiken i trafiksystemet	1	X	X	X	X	(X)
Trafiksäkerhet i resecentrum och i trafiksystemet	1	X	X	X	X	X
Ekonomi (kommunal investering)		Ca 375/315 Mkr	Ca 70 – 90 Mkr	Ca 70 Mkr	Ej beräknad	Ej beräknad

X Hög uppfyllelse av visionens mål
 (X) Viss uppfyllelse av visionens mål
 Där markering saknas uppfylls inte visionens mål

Kostnaden för framtidsbild A (med biltunnel) är beräknad utifrån det underlag för investering som räknats fram i rapporten *Resecentrum Falun. Trafikanalys av nuvarande och föreslagna genomförande samt kompletterande utredningar*. Den ursprungliga framtidsbild A innehåller även bebyggelse m m ovanpå vägtunneln, vilket inte är möjligt med den tunnel som kostnadsberäknats. Ska bebyggelse kunna uppföras krävs ytterligare investeringar i tunnelns "tak".

Bild 11. Utdrag ur "Redogörelse för planprocess och återstående alternativ", utvärderings av framtidsbilderna

9 Åtgärdsplanering

Under kapitel 9 i koncept till utställningsversionen av planen beskrivs planprocessen. Efter utställningstiden beräknas planen antas av kommunfullmäktige. Utöver detta kommer att krävas andra beslut för delar av planen bl a beslut om Resecentrum. Efter beslut om den fördjupade detaljplanen kommer förslag till ett antal detaljplaner för området att tas fram.

9.1 Granskning av arbetet med åtgärdsplaneringen ur TRAST-synpunkt:

Åtgärdsplaneringen är inte utförlig beskriven i utställningshandlingar, utan den görs först i ett senare skede. Eventuellt kan en genomförandestrategi finnas i planen. Enligt TRAST är det viktigt att det pekas ut åtgärder inom olika områden vilket resulterar i att ett handlingsprogram tas fram.

10 Förankringsprocess

Planen följer den kommunala förankringsprocessen och genom utställningsskedet har allmänheten haft möjlighet att komma med synpunkter.

10.1 Granskning av förankringsprocessen ur TRAST-synpunkt:

I förankringsprocessen enligt TRAST föreslås en dialog med allmänheten i ett tidigare skede jämfört med den vanliga planprocessen. I TRAST delas berörda till tre målgrupper:

- Medborgare (allmänheten)
- Planerare
- Beslutfattare

I TRAST läggs mycket större vikt på medborgarnas delaktighet under hela processens gång, från arbetet med mål och visioner till förslag och beslut. Allmänhetens delaktighet är också av stor vikt vid nulägesbeskrivning och problembilden. Det finns olika strategier för att göra medborgarna mer delaktiga. Bl a genom stormöte, arbetsgrupper, seminarier, studiecirkel, öppet hus, och promenad i det aktuella området med efterföljande diskussion.

Det framgår inte i redogörelse för planprocessen för Södra centrum om hur och när förankringsprocessen med allmänheten genomfördes.

11 Slutsatser av TRAST-revisionen

Här nedan görs beskrivs de positiva delar och de delar i planen som kan förbättras.

Positiva sidor:

- Mål/vision väl genomfört
- Det framgår tydligt vad som är viktigt i projektet
- Fler framtidsscenarioer har framtagits och konsekvensbeskrivits

- Vägvalprocessen är väl genomförd
- Förankringsprocessen i enlighet med Plan och bygglagen väl genomförd

Kan förbättras:

- Tydligare målformuleringar gällande trafiksäkerhet, tillgänglighet och trygghet
- Nulägesbeskrivningen kan utvecklas och samlas under eget kapitel med illustrativ kartläggning av karaktär, tillgänglighet, trygghet och trafiksäkerhet
- Samlad dokumentation med mål, nuläge alternativ, vägval och åtgärdsplanering (inarbetat i planen eller i egen bilaga)
- Kopplingen till nationella mål kan förbättras
- Användning av värderosor för nuläget och alternativen i de tidiga skeden (program- och samrådsskede)
- Beskrivning av alternativen och konsekvenserna bör följa samma struktur som nulägesbeskrivningen

12 Generella slutsatser

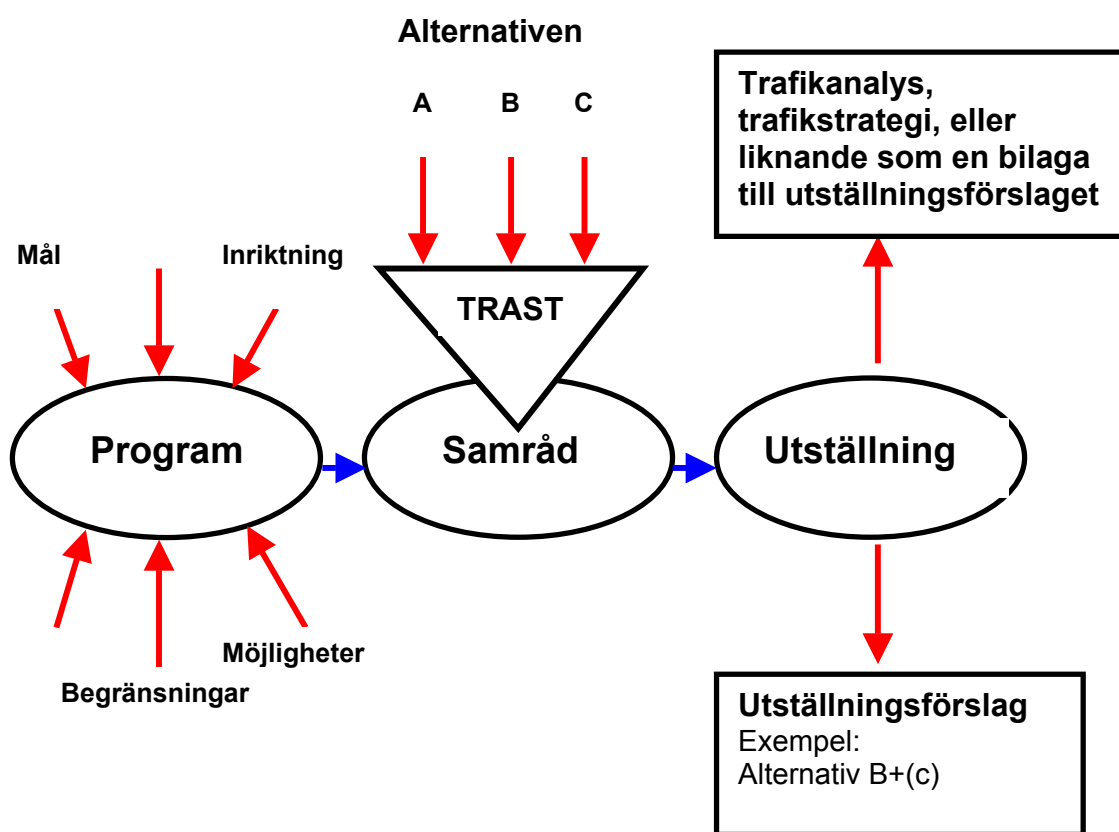
Planprocessen och den process i åtgärdsplanering som beskrivs i TRAST är inte alltid hand i hand. I det här fallet får TRAST anpassas till den kommunala planprocessen eftersom den följer plan- och bygglagen.

Den fördjupade översiktsplanen för Södra centrum följer både när det gäller dokumenteringen och förankringen den kommunala planprocessen. TRAST är ett verktyg för att vägleda planerare och beslutfattare i processen att ta fram och förankra en trafikstrategi, trafikplaner eller åtgärdsprogram.

Ambitionen i TRAST-revisionen är inte att anpassa den kommunala planprocessen till den struktur och upplägg som TRAST är uppbyggt. Det viktigaste i TRAST är att frågor kring karaktär, tillgänglighet,

trafiksäkerhet, trygghet och miljöpåverkan behandlas ingående för nuläget och övriga alternativ.

Lämpligast är att trafikanalys eller "TRAST-analys" tas fram inför samrådsskede för att genomföra en djupare analys, värdering och beslut av de olika alternativen. Genom sin pedagogiska struktur är även dokumentet ett bra underlag vid förankringsprocessen. Här nedan följer förslag till en sådan planprocess med TRAST-prägel.

13 Litteraturförteckning

Fördjupad översiktsplan för Södra centrum, samrådsredogörelse, utställningshandling, Falu Kommun, november 2003

Redogörelse för planprocess och återstående alternativ, Fördjupad översiktsplan för Södra centrum, Falu Kommun, december 2004

Fördjupad översiktsplan för Södra centrum, utställningsversion, koncept, Falu Kommun, januari 2005

Konsekvensbeskrivning, utställningshandling, Fördjupad översiktsplan för Södra centrum, koncept, Falu Kommun, januari 2005

Falun Resecentrum – Sammanställning av utredningsskisser, SWECO VBB, SWECO FFNS, oktober 2002

Falun Resecentrum – Sammanställning av utredningsskisser del 2, SWECO VBB, september 2003

Förslag till Resecentrum Falun, SWECO FFNS, mars 2004

Resecentrum Falun, Trafikanalys av nuvarande och föreslagen gatuutformning samt kompletterande utredningar, SWECO VBB, november 2004

En levande stad är en stad i förändring, Falu Kommun